
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ – ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

I

Պավել Ավետիսյան – Հայկական լեռնաշխարհի հնամշակությային միջավայրի ձևափոխումների հիմնական միտումները վաղ բրոնզի դարում	3
Աելիտա Դոլուխանյան – Անանիա Շիրակացին մանկավարժ (ծննդյան 1400-ամյակի առթիվ)	20
Ռոբերտ Բաղդասարյան – Մայաթ-Նովան ռուսաստանյան գրական իրականության մեջ (հայ մեծ բանաստեղծ-աշուղի 300-ամյակի առթիվ) (ռուս.)	27
Ալբերտ Խառատյան – Հումանիզմը և հասարակության բարեշրջումը Մատթեոս Մամուրյանի փիլիսոփայական հայացքներում	38
Գայանե Մախմուրյան – 1918 թ. Բրեստի հաշտությունը ժամանակակիցների և հայ պատմագրության զնահատմամբ (ռուս.)	46
Ռուբեն Մահակյան – Գեներալ-լեյտենանտ Մովսես Միլիկյան (կենսագրության անհայտ էջեր)	63
Արմեն Հովսեփյան – Վահան Տոտոմյանցի կյանքն ու գործունեությունը (ռուս.)	75

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ – ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

II

Արծվի Բախչինյան – Հայ բալետային արվեստի նախապատմությունից	96
Հովիկ Այվազյան – Քրիստոնեության և ավետարանական պատգամների արձագանքը Թումանյանի պոեզիայում	114
Հայկ Մարտիրոսյան – Հովի. Քաջագնուհու գործունեությունը Բաքվում (1905 թ. հայ-թաթարական ընդհարումների ժամանակ)	130
Էսթեր Խենյան – Տավուշի բանահավաքչության պատմությունից	139
Վրեժ Վարդանյան – Ս. Էջմիածնի ընդհանրական աթոռի և Աղթամարի կաթողիկոսության հարաբերությունների շուրջ (XII դ. – XIX դարավերջ)	155
Նազիկ Հովհաննիսյան – Գրաբարի տպագիր բառարաններում չվկայված բառեր (ձեռագիր բառարանների նյութի հիման վրա)	170
Սոնա Գրիգորյան – Գրիգոր Ղափանցյանը ուրարտագետ	181
Գարեգին Թումանյան – «Վարդգես մանկան» վիպական պատառիկի նոր մեկնաբանություն	198
Տիգրան Գևորգյան – Առանի մարզպանության ձևավորումն ու հայկական Արցախ և Ուտիք աշխարհների միացումը նրան (ռուս.)	210

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Նորայր Պողոսյան – Վաղ աշխարհաբարի իմաստափոխության դասակարգման նոր փորձ	227
---	-----

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

Անուշավան Զաքարյան – Մանուկ Աբեղյանի ուշագրավ հոդվածաշարը	240
---	-----

ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ամատունի Վիրաբյան – Հայաստանը ԱՄՆ Պետական դեպարտամենտի 1917–1920 թթ. փաստաթղթերում	246
Ռոբերտ Բաղդասարյան – Անուշավան Զաքարյան. Սերգեյ Գորոդեցկին Արևմտյան Հայաստանում և Անդրկովկասում (ռուս.)	251
Աննա Ասատրյան – Նազենիկ Սարգսյան. Աշոտ Ասատուրյանը XX դարի վերջին երեսնամյակի խորեոգրաֆ	256

ՄԵՐ ՀՈՒՆԵԼՅԱՆՆԵՐԸ

Հինգ տարի անց... («Պատմաբանասիրական հանդեսի» գլխավոր խմբագիր Ս. Հարությունյանի հարցազրույցը ակադեմիկոս Համլետ Գևորգյանի հետ՝ նրա ծննդյան 85-ամյակի առթիվ)	259
Սարգիս Ս. Հարությունյան, Լիլիա Մաշինյան – Ճարտարապետ գիտնական-մանկավարժը (Գառնիկ Շախկյանի 75 տարին)	267

ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Նորայր Սարուխանյան – Ակադեմիկոս Աշոտ Հովհաննիսյանի կյանքը և պատմագիտական ժառանգությունը (ծննդյան 125-ամյակի առթիվ)	271
Աելիտա Դուրախանյան – Եզակի միջնադարագետը (Ասատուր Մնացականյանի 100-ամյա հոբելյանին)	277
Ռուբեն Սաքալետոյան – Պրոֆեսոր Աշոտ Սուքիասյանի հիշատակին	282

ԳԻՏԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

Ինեսսա Ավագիմովա – Գիտաժողով՝ նվիրված Առնո Բաբաջանյանի 90-ամյա հոբելյանին	284
Գայանե Բադալյան – Միջազգային գիտաժողով՝ «Հայկազունիներ. առասպել և պատմություն»	287
Վալենտին Նաչատրյան – «Ջահուկյանական ընթերցումներ»	292
Մարգարիտա Քամալյան – Սայաթ-Նովայի 300-ամյա հոբելյանին նվիրված գիտական նստաշրջան	296

ԼՐԱՏՈՒ

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Վլադիմիր Խոջաբեկյան՝ գիտնական, մարդ-քաղաքացի	300
Ասան Դերբոյան – Վաստակաշատ գիտնականը (Գարլենե Չաչանիի հիշատակին)	302

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ – СООБЩЕНИЯ

I

Павел Аветисян – Основные тенденции трансформации палеокультурной среды Армянского нагорья в эпоху ранней бронзы	3
Аэлита Долуханян – Анания Ширакаци – педагог (к 1400-летию со дня рождения).....	20
Роберт Багдасарян – Саят-Нова в российской литературной действительности (к 300-летию великого армянского поэта – ашуга) (на русском языке)	27
Альберт Харатян – Гуманизм и эволюция общества в философских взглядах Маттеоса Мамуряна.....	38
Гаянэ Махмурян – Брестский мир 1918 г. в оценке современников и армянской историографии (на русском языке)	46
Рубен Саакян – Генерал-лейтенант Мовсес Силикян (неизвестные страницы биографии)	63
Армен Овсепян – Жизнь и деятельность Ваана Тотомянца (на русском языке)	75

СТАТЬИ – СООБЩЕНИЯ

II

Арцви Бахчинян – Из предыстории искусства армянского балета	96
Овик Айвазян – Отклики христианских и библейских заповедей в поэзии Туманяна	114
Гайк Мартиросян – Деятельность Ов. Качазнуни в Баку (в период армяно-татарских столкновений в 1905 г.) ...	130
Эстер Хемчян – Из истории собирания тавушского фольклора	139
Вреж Варданян – Об отношениях Св. Эчмиадзинского католикосата всех армян и Ахтамарского престола (XII в. – конец XIX в.)	155
Назик Оганесян – Слова, незасвидетельствованные в печатных словарях древнеармянского языка (на материале рукописных словарей)	170
Сона Григорян – Григор Капанцян – урартолог	181
Гарегин Туманян – Новая интерпретация фрагмента легенды о «Вардкесе мануке»	198
Тигран Геворгян – Формирование марзпанства Аран и включение в его состав армянских областей Арцах и Утик (на русском языке)	210

ОБСУЖДЕНИЯ

Норайр Погосян – Новая попытка классификации семантических изменений в новоармянском языке	227
---	-----

ПУБЛИКАЦИИ

Анушаван Закарян – Заслуживающий внимания цикл статей Манука Абеяна	240
---	-----

РЕЦЕНЗИИ

Аматуни Вирабян – Армения в документах Государственного департамента США 1917–1920 гг.	246
Роберт Багдасарян – Анушаван Закарян. Сергей Городецкий в Западной Армении и в Закавказье (на русском языке)	251
Анна Асатрян – Назеник Саргсян. Ашот Асатурян – хореограф последней трети XX века.....	256

НАШИ ЮБИЛЯРЫ

Пять лет спустя... (интервью главного редактора «Историко-филологического журнала» С. Арутюняна с академиком Гамлетом Геворкяном в связи с 85-летием со дня его рождения)	259
Саркис С. Арутюнян, Лилия Машинян – Архитектор, ученый – педагог (75-летие Гарника Шахкяна)	267

НАШИ ЗАСЛУЖЕННЫЕ ДЕЯТЕЛИ

Норайр Саруханян – Жизнь и историографическое наследие академика Ашота Иоаннисяна (к 125-летию со дня рождения)	271
Аэлита Долуханян – Уникальный медиевист (к 100-летнему юбилею Асатура Мнацаканяна)	277
Рубен Сакапетоян – Памяти профессора Ашота Сукиасяна	282

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Инесса Авагимова – Научная сессия, посвященная 90-летию юбилею Арно Бабаджаняна	284
Гаяне Бадалян – Международная конференция – «Айказиды: мифы и история»	287
Валентин Хачатрян – «Джаукяновские чтения»	292
Маргарита Камалян – Научная сессия, посвященная 300-летию юбилею Саят-Новы	296

ХРОНИКА

Академик НАН РА Владимир Ходжабекян – ученый, человек, гражданин	300
Асан Дерболян – Заслуженный ученый (памяти Карлене Чачани)	302

CONTENTS

ARTICLES – REPORTS

I

Pavel Avetissyan – The Main Tendencies of Transformation of the Ancient Cultural Environment of the Armenian Highland during the Early Bronze Age	3
Aelita Dolukhanyan – Anania Shirakatsi as a Pedagogue (to the 1400th birth anniversary)	20
Robert Baghdassaryan – Sayat-Nova in the Reality of Russian Literature (to great Armenian poet-ashugh’s 300th anniversary) (in Russian)	27
Albert Kharatyan – Humanism and the Society’s Evolution in the Philosophical Views of Matteos Mamuryan	38
Gayane Makhmourian – Evaluation of the 1918 Brest Treaty by Contemporaries and by the Armenian Historiography (in Russian)	46
Ruben Sahakyan – Lieutenant-General Movses Silikyan (unknown pages of biography)	63
Armen Hovsepyan – Life and Activity of Vahan Totomyants (in Russian)	75

ARTICLES – REPORTS

II

Artsvi Bakhchinyan – From the Pre-history of the Art of Armenian Ballet	96
Hovik Ayvazyan – The Reflection of Christian and Gospel Commandments in Toumanyanyan’s Poetry.....	114
Hayk Martirosyan – Hovh. Kajaznuni’s Activity in Baku (during Armenian-Tatar clashes in 1905)	130
Esther Khemchyan – From the History of Tavush Folklore Collection	139
Vrezh Vardanyan – On the Relations between the Catholicosate of All Armenians of St. Etchmiadzin and the Throne of Akhtamar (the 12th c. – the end of the 19th c.)	155
Nazik Hovhannissyan – Words Untestified in the Printed Dictionaries of Grabar (on the material of manuscript dictionaries)	170
Sona Grigoryan – Grigor Ghapantsyan as an Urartologist	181
Garegin Toumanyanyan – A New Interpretation of a Fragment of the Legend about “Vardges Manouk”	198
Tigran Gevorgyan – The Generation of Marzpanutyun of Aran and the Unification of Armenian States Artsakh and Utik with It (in Russian)	210

DISCUSSIONS

Norayr Poghossyan – A New Attempt of Classification of Semantic Metamorphosis in Early Modern Armenian Language	227
--	-----

PUBLICATIONS

Anushavan Zakaryan – Manouk Abeghyan’s Series of Articles Worthy of Attention	240
--	-----

BOOK REVIEWS

Amatuni Virabyan – Armenia in the Documents of State Department of the USA in 1917–1920	246
Robert Baghdassaryan – Anushavan Zakaryan. Sergey Gorodetsky in Western Armenia and Transcaucasus (in Russian)	251
Anna Assatryan – Nazenik Sargsyan. Ashot Assaturyan as a Choreographer of the Last 30s of the 20th Century	256

OUR JUBILEES

Five Years Later... (the interview of the editor-in-chief of “Historical-Philological Journal” S. Harutyunyan with academician Hamlet Gevorgyan in connection with his 85th birth anniversary)	259
Sargis S. Harutyunyan, Lilia Mashinyan – Architect, Scientist – Pedagogue (Gagik Shakhkryan’s 75th anniversary)	267

OUR HONOURED SCHOLARS

Norayr Sarukhanyan – Academician Ashot Hovhannissyan’s Life and Historiographical Heritage (to the 125th birth anniversary)	271
Aelita Dolukhanyan – The Unique Mediaevalist (to Assatour Mnatsakanyan’s 100th jubilee)	277
Ruben Sakapetoyan – In Memory of Professor Ashot Soukiassyan	282

SCIENTIFIC LIFE

Inessa Avagimova – Scientific Session on Arno Babajanyan’s 90th Jubilee	284
Gayane Badalyan – International Conference “Haikazuns: myth and history”	287
Valentin Khachatryan – “The Jahoukryan Readings”	292
Margarita Kamalyan – Scientific Session on Sayat-Nova’s 300th Jubilee	296

NEWS

Academician of NAS RA Vladimir Khojabekyan. Scientist, Man, Citizen	300
Asan Derboyan – Distinguished Scientist (in memory of Karlene Chachani)	302